

MOLUȘTE FOSILE DE LA LĂPUGIU DE SUS AFLATE ÎN COLECȚIA MUZEULUI DIN DEVA

MARCELA BALAZS
Muzeul județean Deva

În lungul actualei Văi a Mureșului, între Munții Metaliferi la nord, Munții Poiana Ruscăi și Munții Sebeșului la sud se găsea una din depresiunile prin care Marea Miocenului mediu din regiunea panonică era în legătură cu aceea din depresiunea Transilvaniei.

Condițiile deosebit de favorabile de viață pe care le oferea această regiune a permis dezvoltarea luxuriantă a faunei marine caracteristice badenianului. Corali, Briozoare, Brachiopode, Echinoderme, dar în special moluște și foraminifere abundă în nisipurile, gresiile și argilele nisipoase, nu numai ca număr de exemplare, dar și într-o mare varietate de forme și într-o stare de conservare foarte bună. Din depozitele badeniene de la Lăpugiu de Sus au fost identificate până în prezent peste 1 400 de specii fosile (exceptând foraminiferele) între care predomină gasteropodele. Primele studii referitoare la punctul fosilifer de la Lăpugiu de Sus apar încă din 1780. Prima monografie a formelor terțiare aparține lui M. Hörnes (publicată între anii 1856—1870), apoi urmează lucrările lui L. Neugeboren (1846—1872), O. Boettger (1896—1905).

În colecția Muzeului județean din Deva se găsesc, alături de moluște fosile de la Buituri, Coștei și moluște fosile care provin din punctul fosilifer Lăpugiu de Sus. Gasteropodele și Lamelibranhiatele, în număr de 652 exemplare aparțin la 12 familii, 12 genuri (Lamelibranchiata) și 20 familii, 29 genuri (Gasteropode), colectate de Iosif Mallász între anii 1904—1905.

Colecția cuprinde următoarele exemplare :

Clasa LAMELLIBRANCHIATA
Ord. PALEOTAXODONTA
Fam. NUCULIDAE
Genul NUCULA

1. *Nucula nucleus* Linné — 4 ex.

Ord. HETERODONTA
Fam. LUCINIDAE
Genul LUCINA
Subgenul Linga

2. *Lucina (Linga) columbella* Lamarck — 2 ex.

Fam. CARDIIDAE

Genul CARDIUM

Subgenul (Acanthocardia)

3. *Cardium (Acanthocardia) preechinatum* Hilber — 5 ex.

Fam. CARDITIDAE

Genul CARDITA

Subgenul Megacardita

4. *Cardita (Megacardita) juanneti* Basterot — 2 ex.

Subgenul Venericardia

5. *Cardita (Venericardia) parthschi* Goldfuss — 4 ex.

Fam. VENERIDAE

Genul VENUS

Subgenul Ventricoloidea

6. *Venus (Vetricoloidea) multilamella* Lamarck — 9 ex.

Fam. CHIONIDAE

Genul CHIONE

Subgenul Clausinella

7. *Chione (Clausinella) basteroti* Deshayes — 4 ex.

Fam. MERETRICIDAE

Genul PITAR

Subgenul Callista

8. *Pitar (Callista) chione* Linné (syn. *Meretrix chione* L.) — 5 ex.

Ord. NEOTAXODONTA

Fam. ARCIDAE

Genul BARBATIA

9. *Barbatia barbata* Linné — 3 ex.

SUBGENUL ANADARA

10. *Arca (Anadara) diluvii* Lamarck — 18 ex.

11. *Arca (Anadara) turonica* Dujardin — 5 ex.

SUBGENUL ARCA

12. *Arca biangula* Linné — 7 ex.

Fam. PECTUNCULIDAE

Genul PECTUNCULUS

Subgenul Axinaea

13. *Pectunculus (Axinaea) deshayesi* Mayer — 4 ex.

Ord. DYSODONTA

Fam. PECTENIDAE

Genul PECTEN

Subgenul Flabellipecten

14. *Pecten (Flabellipecten) besseri* Andrzejowski — 4 ex.

Ord. DESMODONTA

Fam. CORBULIDAE

Genul CORBULA

15. *Corbula (Corbula) carinata* Dujardin — 4 ex.

Subgenul Varicorbula

16. *Corbula (Varicorbula) gibba* Olivi — 4 ex

Clasa GASTEROPODA

Ord. ASPIDOBANCHIA

Fam. TROCHIDAE

Genul OXYSTELE

17. *Oxystele orientalis* Cosmann — 3 ex.

Fam. CERITHIIDAE

Genul CERITHIUM

Subgenul Ptychocerithium

18. *Cerithium (Ptychocerithium) crenatum* Brochi — 2 ex.

Subgenul Thericium

10. *Cerithium (Thericium) rubiginosum* Eichwald — 102 ex.

Fam. Potamididae

Fam. POTAMIDIDAE

Genul POTAMIDES
Subgenul Pirenella

20. *Potamides (Pirenella) mitralis* Eichwald — 3 ex.

21. *Potamides bicostatus* Eichwald — 2 ex.

Genul TEREBRALIA

22. *Terebralia lignitarum* Eichwald — 10 ex.

Fam. TURRITELLIDAE

Genul TURRITELLA

Subgenul Archimediella

23. *Turritella (Archimediella) turris* Basterot — 10 ex.

24. *Turritella (Archimediella) pythagorica* Hilber — 8 ex.

Subgenul Torculoidella

25. *Turritella (Torculoidella) bicarinata* Eichwald — 27 ex.

26. *Turritella (Torculoidella) erronea* Cossmann — 4 ex.

27. *Turritella (Torculoidella) subangulata* Eichwald — 18 ex.

Fam. NATICIDAE

Genul NATICA

28. *Natica millepunctata* Lamarck — 4 ex.

29. *Natica bulbiformis* Sowerby — 8 ex.

30. *Nerita radula* Linné — 36 ex.

Subgenul Euspira

31. *Natica (Euspira) catena helicina* Brocchi — 54 ex.

Subgenul Neverita

32. *Natica (Neverita) josephina* Risso — 7 ex.

Fam. APORRHAIIDAE

Genul APORRHAIS

33. *Aporrhais pes-pellicani* Linné — 17 ex.

Fam. MURICIDAE

Genul MUREX

34. *Murex tortuosus* Sowerby — 4 ex.

35. *Murex sublavatus* Hoernes — 14 ex.

36. *Murex aquitanicus* Gratelamp — 3 ex.

37. *Murex goniostomus* Partsch — 2 ex.

Fam. NASSIDAE

Genul NASSA

38. *Nassa obliqua* Hilber — 5 ex.

39. *Nassa reitutiana buiturica* Moiescu — 40 ex.

40. *Nassa rosthorni* Partsch — 11 ex.

Fam. VOLUTIDAE

Genul VOLUTA

41. *Voluta haueri* Hörnes — 2 ex.

Fam. MITRIDAE

Genul MITRA

42. *Mitra striatula* Brocchi — 10 ex.

Fam. CANCELLARIIDAE

Genul SVELTIA

43. *Sveltia lyrata* Brocchi — 2 ex.

Genul CANCELLARIA

44. *Cancellaria suessi* Hörnes — 4 ex.

Fam. FUSIDAE

Genul FUSUS

45. *Fusus hossi* Partsch — 3 ex.

46. *Fusus longirostris* Linné — 2 ex.

Fam. CONUSIDAE
Genul CONUS
Subgenul Conuspira

47. *Conus (Conuspira) dujardini* Deshayes — 23 ex.
subgenul Lithoconus

48. *Conus (Lithoconus) fuscocingulatus* Bronn — 27 ex.

49. *Conus (Lithoconus) ponderosus* Brocchi — 17 ex.

50. *Conus (Lithoconus) friedbergi* Moisesescu — 12 ex.

Fam. PLEUROTOMIDAE
Genul DRILLIA

51. *Drillia augustae* Hornes — 3 ex.

Genul CLAVATULA

52. *Clavatula ursulae* Hornes — 2 ex.

53. *Clavatula asperulata* Lamarck — 2 ex.

54. *Clavatula doderleini* Moisesescu — 3 ex.

55. *Surcula reevei buiturica* Bellardi — 3 ex.

Genul PLEUROTOMA

56. *Pleurotoma cataphracta* Brocchi — 11 ex.

57. *Pleurotoma coronata* Linné — 7 ex.

Fam. TEREBRIDAE

Genul TEREBRA

58. *Terebra neglecta* Michelotti — 5 ex.

Ord. CTENOBRANCHIA
Fam. RISSOIDAE
Genul MOHRENSTERIA

59. *Mohrensteria inflata* Andrejowski — 3 ex.

Fam. COLUMBELLIDAE
Genul COLUMBELLA

În urma cercetărilor efectuate, s-a constatat că un număr de 16 specii nu au fost menționate în lucrările anterioare la fauna depozitelor de la Lăpugiu de Sus. Aceste specii au fost citate ca existente în depozitele similare de la Buituri și Coștei. Aceste specii sînt : *Lucina columbella* Lamarck, *Cardium preechinatum* Hilber, *Cardita Juanneti* Basterot, *Venocardia partschi* Goldfuss, *Turritella pythagorica* Hilber, *Turritella subangulata* Eichwald, *Murex tortuosus* Sowerby, *Nassa obliqua* Hilber, *Nassa restitutiana* buiturica Moisescu, *Cancellaria suessi* Hörnes, *Conus friedbergi* Moisescu, *Drillia augustae* Hornes, *Clavatula ursulae* Hornes, *Surcula reevei* buiturica Bellardi, *Terebra neglecta* Michelotti, *Ancilla glandiformis* Lamarck.

B I B L I O G R A F I E

- BLEAHU M., BRĂDESCU VL., MARINESCU FL., 1976 : *Rezervații naturale geologice din România*. Edit. Tehnică, București.
- DRAGOȘ V., 1982 : *Geologie generală și stratigrafică*. Edit. Did. și ped. București.
- DUȘA A., 1969 : *Stratigrafia depozitelor mezozoice și terțiare de la Căprioara, Coșteiul de Sus*. Edit. Acad. R.S. România, București.
- FOTESCU R., 1976 : *O importantă rezervație paleontologică pe teritoriul municipiului Hunedoara — cuibul fosilifer Buituri*. În : *Sargetia*, vol. XI—XII, p. 113—125, Deva.
- MACAROVICI N., TURCULEȚ I., 1972 : *Paleontologia stratigrafică a României*. Edit. Tehnică, București.
- MARINCAȘ VALERIA, NUȚU AGNIȘA, 1970 : *Moluște tortoniene de la Buituri în colecția Muzeului Deva*. În : *Sargetia*, vol. VII, p. 275—281, Deva.
- MARINCAȘ VALERIA, NUȚU AGNIȘA, *Moluște tortoniene de la Popești, Hunedoara, în colecția Muzeului județean Deva*. În : *Sargetia*, vol. VI, p. 213, Deva.
- MARTONFFI L., 1893 : *Beiträge zur fossilen Fauna von Bujtur*. În : *Orv. Term. Tutt. Ért. Kolozsvár*, vol. XV, Budapest.
- MOISESCU GERTRUDA, 1955 : *Stratigrafia și fauna de moluște din depozitele tortoniene și sarmațiene din regiunea Buituri*, Edit. Acad. R.P.R., București.
- NEUGEBORN L., 1860 : *Systematische Verzeichnis der in den Straten bei Bujtur auf fels-Lapugy, Dorfgebeten unweit Vajda Hunyad Vorkommenden Tertiär Molluschen Gehäuse*. În : *Verh. u. Mitth. d. Siebenb. Ver. f. Naturwiss. zu Hermannstadt*. vol. XI, p. 6—19.
- NICORICI E., 1972 : *Stratigrafia neogenului din sudul Bazinului Simleu*. Edit. Acad. R.S. România, București.
- NICORICI E., 1974 : *Paleontologie și geologie istorică cu elemente de geologie generală*. Litografia Univ. Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca.
- SIMIONESCU I., 1928 : *Introducere în paleontologie*. Edit. Casei Școalelor, București.

R e s u m é

L'article présente la liste systématique de mollusques fossile (Lamellibranchiata et Gastropoda) de Lăpușiu de Sus, (le département de Hunedoara) qui se trouvent dans la collection du Musée de Deva.

De ces espèces trouvées dans la collection, 16 espèces n'ont pas été mentionnées dans les œuvres antérieures qui se réfère à la faune des dépôts de Lăpușiu de Sus : *Lusina columbella* Lam., *Cardium preechinatum* Hilber, *Cardita juanneti* Basterot, *Murex tortuosus* Sowerby, etc.